

Серед наукової літератури, яка стосується загальноісторичних подій у переддень і в роки Другої світової війни, раджу почитати книгу відомого дослідника Тімоті Снайдера «Криваві землі: Європа між Гітлером і Сталіним» (перше видання вийшло 2010 р. в США, у Нью-Йорку), а в подальші роки і в Україні... Дуже важливо задля розуміння сутності й наслідків для світу від тоталітарних режимів, які були встановлені в Німеччині і СРСР.

Не перший, а десятки разів, коли календар підводить нас до наступної дати, пов'язаної з війною, суспільство (влада, ЗМІ, спільноти тощо) надсилають запити-імпульси дослідникам, у першу чергу історикам, які й дають професійні відповіді у своїх працях до ювілеїв.

Однак, на мою думку, сьогодні традиційний для радянської історіографії жанр глорифікованої, гіперболізованої, заідеологізованої історії Другої світової війни цілком себе вичерпав. Ці пам'ятні дати воєнної доби спонукають фахових науковців вдаватися до рефлексій з приводу проблем, що турбують громадськість, політикум, державу. Не менш важливу роль виконують ЗМІ, створюючи дещо альтернативне історіописання війни, аніж у фундаментальній науці. Усі шукають сенсаційності, зокрема публіцисти, однак професійні історики останніх років, коли архівосховища стали відкритими для бажаючих, як писав відомий український історик-модерніст Я. Грицак, «подолати власну історію», розібратися в ній. Це підштовхує професійних дослідників до пошуку нових джерельних пластів, поглибленого вивчення окремих питань, довкола яких розгортаються гострі дискусії.

У вітчизняній історіографії Другої світової війни, чи не єдиним здобутком за останній десяток років є видання у двох книгах, підготовлене авторитетним авторським колективом відомих вітчизняних дослідників історії Другої світової війни, видане видавництвом «Наукова думка» НАН України (у 2010 р. - Кн.1 та у 2011 р. - Кн.2). До речі, у жодній республіці колишньої СРСР немає хоча би якогось аналогічного видання.

Саме у цих книгах можна знайти відповіді на актуальні сьогодні питання минулої історії з позицій критичного осмислення, очищення від застарілих схем, пропагандистських ідеологем і банальних нашарувань. Запропоновані новітні візії засновані на сучасних методологічних підходах і методичному інструментарії.

На жаль, вітчизняному широкому загалу, та й українському політикуму, бракує усвідомлення того, що власне історія війни, пам'ять про війну та наукове знання про війну – є різними явищами! А відтак, часто-густо гострі моменти історії війни, індивідуальної пам'яті конкретної «людини війни», соціуму, групи, є причиною непорозумінь, конфліктів і нерідко використовується різними громадськими і політичними силами для маніпуляцій суспільною свідомістю. Тому рекомендую читачеві оволодіти цими книгами з максимальною користю для себе. Там ви знайдете відповіді на безліч незручних питань з позицій сьогодення. Важливо

усвідомлювати неможливість написання апіорі «однієї історії», такої, яка б задовольняла усіх! Це просто нереально! Однак, усе потенційно може бути історією! І героїзм, і зрада, і невігластво, і шкурництво, і лицемірство, і самопожертва, і моральність, і аморальність... Багато що може стати об'єктом наукового препарування. Не має бути заборонених тем, оскільки Правда має бути правдивою, а напівправда – це та сама брехня.

Ще одна тема у контексті історії Другої світової війни, яка мені дуже близька, що стала моїм науковим кредо, - це конфесійна історія, історія релігійного життя, релігійних практик в умовах війни. Зокрема, існування та функціонування Православної церкви, її релігійних громад у роки Другої світової війни. Щоби зрозуміти хто є хто, раджу почитати мої книги, присвячені одній з найчисельніших конфесій у нашому регіоні - православній. А саме:

1. Михайлуца М.І. Православна церква на Півдні України в роки Другої світової війни (1939-1945). – Одеса : «ВМВ», 2008. - 392 с.
2. Михайлуца М.І. Релігійна політика румунської окупаційної влади в Південній Бессарабії і Трансністрії (кінець 1930-х – 1944 рр.). – Одеса : «Optimum», 2006. - 237 с., іл.
3. Михайлуца М.І. Православне життя в Одесі: від революції до сталінського одержавлення (1917-1945 рр.). – Херсон : Олді-плюс, 2019. - 388 с., іл.

Серед наукової літератури, яка стосується загальноісторичних подій у переддень і в роки Другої світової війни, раджу почитати книгу відомого дослідника Тімоті Снайдера «Криваві землі: Європа між Гітлером і Сталіним» (перше видання вийшло 2010 р. в США, у Нью-Йорку), а в подальші роки і в Україні... Дуже важливо задля розуміння сутності й наслідків для світу від тоталітарних режимів, які були встановлені в Німеччині і СРСР.

Також рекомендую: Очерки истории обороны Одессы (август – сентябрь 1941 г.) / авт. коллектив: Михайлуца Н., Савченко В., Урсу Д., Филипенко А. – Одесса : «Optimum», 2011. - 227 с.

Микола Іванович Михайлуца, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри українознавства, історико-правових та мовних дисциплін Одеського національного морського університету, член Міжвідомчої координаційної ради з питань краєзнавства при Президії НАН України, член правління Національної спілки краєзнавців України